

Byggnadens ägare - Kontaktuppgifter

Ägarens namn Brf Bondesonen 50	Personnummer/Organisationsnummer 769606-1691	Utländsk adress €
Adress Bondegatan 50	Postnummer 11633	Postort Stockholm
Land	Telefonnummer 08-84 36 56	Mobiltelefonnummer 0706-593 997
E-postadress joppsan_xx@hotmail.com		

Byggnadens ägare - Övriga

Ägarens namn	Personnummer/Organisationsnummer
--------------	----------------------------------

Byggnaden - Identifikation

Län Stockholm	Kommun Stockholm	Egna hem (småhus) som skall deklarerars inför försäljning €
Fastighetsbeteckning (anges utan kommunnamn) Bondesonen 21		Egen beteckning
Husnummer 1	Prefix byggnadsid 1	Byggnadsid 724805
Orsak vid felrapport		
Adress Bondegatan 50	Postnummer 11633	Postort Stockholm
		Huvudadress jn

Byggnaden - Egenskaper

Typkod 321a - Hyreshusenhet, bostäder >= 50% och lokaler		Byggnadskategori Flerbostadshus	
Byggnadens komplexitet ☐ Enkel ☒ Komplex		Byggnadstyp Mellanliggande	Nybyggnadsår 1929
Atemp (exkl. Avarmgarage) ☒ Mätt värde 2 080 m ²		Verksamhet Fördela enligt nedan:	
Omvandling (inkl. Avarmgarage) ☒ Från BOA/LOA ☒ För kontorsbyggnad (>=75%) ☒ Från BRA ☒ Från BTA		Procent av Atemp (exkl. Avarmgarage)	
BOA 1 349 m ²		LOA 315 m ²	
BRA 0 m ²		BTA 0 m ²	
Antal källarplan uppvärmda till >10°C (exkl.garageplan) 1		Bostäder (inkl. biarea, t.ex. trapphus och uppvärmd källare) 81	
Avarmgarage 0 m ²		Hotell, pensionat och elevhem	
Antal våningsplan ovan mark 5		Restaurang 8	
Antal trapphus 1		Kontor och förvaltning	
Antal bostadslägenheter 30		Butiks- och lagerlokaler för livsmedelshandel	
Projekterat genomsnittligt ventilationsflöde i lokaler och specialbyggnader /s,m ²		Butiks- och lagerlokaler för övrig handel 11	
Finns installerad eleffekt >10 W/m ² för uppvärmning och varmvattenproduktion ☒ Ja ☐ Nej		Köpcentrum	
		Vård, dygnet runt	
		Vård, dagtid (samt serviceboende, frisersalong o. dyl)	
		Skolor (förskola-universitet)	
		Bad-, sport-, idrottsanläggningar (ej utomhusarenor)	
		Teater-, konsert-, biograflokaler och övriga samlingslokaler	
		Övrig verksamhet - ange vad	
		Summa 100	

Energianvändning

Verklig förbrukning Vilken 12-månadsperiod avser energiuppgifterna? (ange första månaden i formatet ÅÅMM)		Beräknad förbrukning Beräknad energianvändning anges för nybyggda/andra byggnader utan mätbar förbrukning och normalårskorrigeras ej	
0801 - 0812		€	
Hur mycket energi har använts för värme och kyla angivet år (ange mätt värde om möjligt)? Angivna värden skall inte vara normalårskorrigerade		Omvandlingsfaktorer för bränslen i tabellen nedan gäller om inte annat uppmätts:	
		Eldningsolja	10 000 kWh/m ³
		Naturgas	11 000 kWh/1 000 m ³ (effektivt värmevärde)
		Stadsgas	4 600 kWh/1 000 m ³
		Pellets	4 500-5 000 kWh/ton, beroende av träslag och fukthalt
Källa: Energimyndigheten För övriga biobränsle varierar värmevärdet beroende av sammansättning och fukthalt. Det är expertens ansvar att omräkna bränslets vikt eller volym till energi på ett korrekt sätt.			
Övrig el (ange mätt värde om möjligt) Angivna värden skall inte vara normalårskorrigerade		Mätt värde Fördelat värde	
		Fastighetsel ² (15)	19 500 kWh jn jn
		Hushållsel ³ (16)	kWh jn jn
		Verksamhetsel ⁴ (17)	kWh jn jn
		El för komfortkyla (18)	kWh jn jn
		Tillägg komfortkyla ⁵ (19)	0 kWh
		Summa 7-13,15-19⁶ (Σ2)	54 500 kWh
		Summa 1-15,18-19⁷ (Σ3)	361 500 kWh
		Summa 7-13,15,18-19⁸ (Σ4)	54 500 kWh
Finns solvärme? Ange solfångararea jn Ja jn Nej 0 m ²			
Finns solcellssystem? Ange solcellsarea jn Ja jn Nej 0 m ²			
Ort (graddagar)	Normalårskorrigerat värde (graddagar)	Ort (Energi-Index)	Normalårskorrigerat värde (Energi-Index) ⁹
Stockholm	409 036 kWh	Stockholm	398 065 kWh
Energiprestanda	...varav el	Referensvärde 1 (enligt nybyggnadskrav)	Referensvärde 2 (statistiskt intervall)
191 kWh/m ² ,år	28 kWh/m ² ,år	108 kWh/m ² ,år	114 - 139 kWh/m ² ,år

¹ Energi för uppvärmning och varmvatten

² Den el som ingår i fastighetsenergin

³ Den el som ingår i hushållsenergin

⁴ Den el som ingår i verksamhetsenergin

⁵ Beräkning av värdet sker med utgångspunkt i vilket energislag och typ av kylsystem som används (se Boverkets byggregler, BFS 2008:20)

⁶ El totalt

⁷ Värme, kyla och fastighetsel

⁸ El exklusive hushållsel och verksamhetsel

⁹ Underlag för energiprestanda

Uppgifter om ventilationskontroll

Finns det krav på ventilationskontroll i byggnaden? ☐ Ja ☐ Nej			
Typ av ventilationssystem	☐ FTX	☐ FT	☐ F med återvinning
	☐ F	☐ Självdrag	
Är ventilationskontrollen godkänd vid tidpunkten för energideklarationen? ☐ Ja ☐ Nej ☐ Delvis ¹⁰ <input type="text"/> % godkänd			

¹⁰ Avser när byggnaden har fler ventilationsaggregat

Uppgifter om luftkonditioneringssystem

Finns luftkonditioneringssystem med nominell kyleffekt större än 12kW? ☐ Ja ☐ Nej		
Nominell kyleffekt enligt standard SS-EN 14 511-2:2007	Byggnadens nuvarande kyleffektbehov	Area som är luftkonditionerad
<input type="text"/> kW	<input type="text"/> kW	<input type="text"/> m ²

Uppgifter om radon

Är radonhalten mätt? ☐ Ja ☐ Nej		
Radonhalt	Typ av mätning	Datum för radonmätning
<input type="text"/> Bq/m ³	<input type="text"/> <input type="button" value="v"/>	<input type="text"/>

Utförda energieffektiviseringsåtgärder sedan föregående energideklaration

Rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder

Åtgärdsförslag (Dekl.id:321308)

Styr- och regler teknisk	Installationsteknisk	Byggnadsteknisk
<p>Värme</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nya radiatorventiler ☐ Injustering av värmesystem ☐ Tids/behovsstyrning av värmesystem ☐ Rengöring och/eller luftning av värmesystem ☐ Maxbegränsning av innetemperatur ☐ Ny inomhusgivare ☐ Byte/installation av tryckstyrda pumpar ☐ Annan åtgärd <p>Ventilation</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Injustering av ventilationssystem ☒ Tidsstyrning av ventilationssystem ☐ Behovsstyrning av ventilationssystem ☐ Byte/installation av varvtalsstyrda fläktar ☐ Annan åtgärd <p>Belysning, kylning m.m.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tids/behovsstyrning av belysning ☐ Tids/behovsstyrning av kyla ☐ Annan åtgärd 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Varmvattenbesparande åtgärder ☐ Energieffektiv belysning ☐ Isolering av rör och ventilationskanaler ☐ Byte/installation av värmepump ☐ Byte/installation av energieffektiva värmekälla ☐ Byte/komplettering av ventilationssystem ☐ Återvinning av ventilationsvärme ☐ Annan åtgärd 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tilläggsisolering vindsbjälklag/tak ☐ Tilläggsisolering väggar ☐ Tilläggsisolering källare/mark ☐ Byte till energieffektiva fönster/fönsterdörrar ☐ Komplettering fönster/fönsterdörrar med innerruta ☐ Tätning fönster/fönsterdörrar/ytterdörrar ☐ Annan åtgärd
Minskad energianvändning	Kostnad per sparad kWh	Minskat utsläpp av CO ₂
22 000 kWh/år	0,02 kr/kWh	2,3 ton/år
Beskrivning av åtgärden		
<p>Tidsstyrning av ventilationsaggregat i butikslokalen</p> <p>FTX-aggregatet i butikslokalen går i dagsläget dygnet runt hela året. Aggregatet bör styras att gå efter verksamhetstid, förslagsvis mån-fre 10.30-18.30 och lör 10.30-16.30. Åtgärden innebär en besparing på 22 000 kWh/år motsvarande 20 000 kr/år.</p> <p>För beräkningar har 0,4 m³/s flöde, 60% verkningsgrad samt ett elpris på 90 öre/kWh använts. Om tidur ej finns i reglercentralen bör ett tidur installeras. Uppskattad kostnad 5000 kr.</p>		

Styr- och reglerteknisk	Installationsteknisk	Byggnadsteknisk
<p>Värme</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nya radiatorventiler ☐ Injustering av värmesystem ☐ Tids/behovsstyrning av värmesystem ☐ Rengöring och/eller luftning av värmesystem ☐ Maxbegränsning av innetemperatur ☐ Ny inomhusgivare ☐ Byte/installation av tryckstyrda pumpar ☐ Annan åtgärd <p>Ventilation</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Injustering av ventilationssystem ☐ Tidsstyrning av ventilationssystem ☐ Behovsstyrning av ventilationssystem ☐ Byte/installation av varvtalsstyrda fläktar ☐ Annan åtgärd <p>Belysning, kylning m.m.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tids/behovsstyrning av belysning ☐ Tids/behovsstyrning av kyla ☐ Annan åtgärd 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Varmvattenbesparande åtgärder ☐ Energieffektiv belysning ☐ Isolering av rör och ventilationskanaler ☐ Byte/installation av värmepump ☐ Byte/installation av energieffektiva värmekälla ☐ Byte/komplettering av ventilationssystem ☐ Återvinning av ventilationsvärme ☐ Annan åtgärd 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tilläggsisolering vindsbjälklag/tak ☐ Tilläggsisolering väggar ☐ Tilläggsisolering källare/mark ☐ Byte till energieffektiva fönster/fönsterdörrar ☐ Komplettering fönster/fönsterdörrar med innerruta ☐ Tätning fönster/fönsterdörrar/ytterdörrar ☐ Annan åtgärd
<p>Minskad energianvändning</p> <p>19 000 kWh/år</p>	<p>Kostnad per sparad kWh</p> <p>0,01 kr/kWh</p>	<p>Minskat utsläpp av CO₂</p> <p>2,3 ton/år</p>
<p>Beskrivning av åtgärden</p> <p>Åtgärder styr- och regler fjärrvärme</p> <p>Framledningskurvan är hög, speciellt med tanke på att kurvan är förskjuten +2,5 gr C. I en utav två besiktigade lägenheter var det ca 24 gr varmt, vanligtvis rekommenderas 21 gr C som en fullgod inomhustemperatur. Fjärrvärmeanvändningen är även hög sommartid enligt statistiken. Detta kan bero på att pumpstoppet är satt till 18 gr C.</p> <p>Förslagsvis sänks kurvan något samt pumpstoppet sänks till ca 16 gr C. Med antagandet att inomhustemperaturen kan minskas ca 1-1,5 gr C samt onödiga värmeförluster kan undvikas sommartid uppgår besparingspotentialen till 19 000 kWh/år, motsvarande 14 250 kr/år.</p>		

Styr- och reglerteknisk	Installationsteknisk	Byggnadsteknisk
<p>Värme</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Nya radiatorventiler ☐ Injustering av värmesystem ☐ Tids/behovsstyrning av värmesystem ☐ Rengöring och/eller luftning av värmesystem ☐ Maxbegränsning av innetemperatur ☐ Ny inomhusgivare ☐ Byte/installation av tryckstyrda pumpar ☐ Annan åtgärd <p>Ventilation</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Injustering av ventilationssystem ☐ Tidsstyrning av ventilationssystem ☐ Behovsstyrning av ventilationssystem ☐ Byte/installation av varvtalsstyrda fläktar ☒ Annan åtgärd <p>Belysning, kylning m.m.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tids/behovsstyrning av belysning ☐ Tids/behovsstyrning av kyla ☐ Annan åtgärd 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Varmvattenbesparande åtgärder ☐ Energieffektiv belysning ☐ Isolering av rör och ventilationskanaler ☐ Byte/installation av värmepump ☐ Byte/installation av energieffektiva värmekälla ☐ Byte/komplettering av ventilationssystem ☐ Återvinning av ventilationsvärme ☒ Annan åtgärd 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tilläggsisolering vindsbjälklag/tak ☐ Tilläggsisolering väggar ☐ Tilläggsisolering källare/mark ☐ Byte till energieffektiva fönster/fönsterdörrar ☐ Komplettering fönster/fönsterdörrar med innerruta ☐ Tätning fönster/fönsterdörrar/ytterdörrar ☐ Annan åtgärd
<p>Minskad energianvändning</p> <p><input type="text" value="7 500"/> kWh/år</p>	<p>Kostnad per sparad kWh</p> <p><input type="text" value="0,26"/> kr/kWh</p>	<p>Minskat utsläpp av CO₂</p> <p><input type="text" value="0,9"/> ton/år</p>

Beskrivning av åtgärden

Åtgärda restaurangens ventilation

Restaurangen betjänas av FT-ventilation som i dagsläget ej fungerar tillfredställande.

Tilluftsaggregatet som är placerad ovan entrédörren betjänar restaurangen med tilluft. Ställdonet är dock bortplockad vilket gör att värmeventilen ej reglerar korrekt. I dagsläget används därför aggregatet endast delvis då tilluften upplevs för varm.

Ställdonet bör åtgärdas för att öka komforten samt minska värmeanvändningen. Samtidigt bör en ny reglercentral installeras för en effektiv drift då den nuvarande regleringen är oklar. En ny reglercentral kan även styra så att pump_VS_Vent (placerad i undercentralen) stoppar då inget värmebehov finns.

Med beräknat flöde på 300 l/s, drift enligt öppettider samt föreslagen tilluftstemperatur om 19 gr C istället för nuvarande antagen temperatur på 25 gr C innebär en besparingspotential på 7500 kWh/år, motsvarande 5700 kr/år. Uppskattad kostnad ca 25 000 kr.

Övriga noteringar rörande restaurangens ventilation:

FF-Spiskåpa - Fläkten ger för litet flöde, bör kunna varvas upp för större flöde. Går kontinuerligt, bör styras efter verksamhetstider för att minska fläktel samt värmeförluster.

TF-Kök - Tilluftsfläkten bör samköras tillsammans med FF-Spiskåpa. I dagsläget styrs den via handvred.

FF-Resturang/diskrum - Fläkten är ej i drift i dagsläget pga att undertrycket i restaurangen då drar in dålig lukt, oklart varifrån. Denna måste egentligen dock vara i drift då den även betjänar toaletterna i lokalen.

Sammanfattningsvis bör restaurangens ventilation ses över rejält. Med en balanserad ventilation med fungerande från- samt tilluft bör en godare ventilation samt komfort erhållas.

Övrigt

Har byggnaden deklarerats tidigare? j n Ja j n Nej	Detaljinformation avseende innehållet i energideklarationen går att finna hos Byggnadsägare
Har byggnaden besiktigats på plats? j n Ja j n Nej	Kommentar Byggnaden besiktigades 2010-05-25.

Annat arbete med hänvisning till hälsa och miljö som utförts på byggnaden, t.ex. miljöklassning, enkäter eller kommentarer till energideklarationsuppgifterna

Övriga uppgifter

El (direktverkande) (8) avser energianvändningen för direktverkande elradiatorer i källarutrymmet i klädbutiken samt för golvvärme i lägenhetsbadrum. För beräkningar har det antagits att 30% av lägenheterna har golvvärme installerad.

El (luftburen) (9) avser energianvändningen för elvärmebatteriet i klädbutikens ventilationsaggregat.

Vid besiktningen noterades att flera balkongdörrar i trapphuset har dåliga eller helt obefintliga tätningslistor. Dessa bör åtgärdas för att minska onödiga värmeförluster.

Kontrollorgan och tekniskt ansvarig

Ackrediterat företag ÅF-Infrastruktur AB	Organisationsnummer 556185-2103	Ackrediteringsnummer 7042:01
Förnamn Mikael	Efternamn Ahlström	E-postadress mikael.ahlstrom@afconsult.com

Expert

Förnamn Per	Efternamn Sundin
Datum för godkännande 2010-05-28	E-postadress per.sundin@afconsult.com

Saker att tänka på ...

att informera om energideklarationen

Nu när du som byggnadsägare har gjort din energideklaration är du skyldig att informera om resultatet till hyresgästerna och övriga som använder huset. Detta gäller inte dig som har en villa.

att sätta upp sammanfattningen i entrén

Sista sidan i energideklarationen, "Husets energianvändning", är en sammanfattning. Den ska du sätta upp i husets entré eller reception. Du kan välja att sätta upp sista sidan som den är eller göra en beständig skylt i t.ex. plast eller aluminium. Materialet väljer du själv, men skylten ska utformas enligt Boverkets anvisningar. Se Boverkets webbplats: www.boverket.se/energideklaration. Den som inte sätter upp sammanfattningen av energideklarationen riskerar att få betala vite.

att fastighetsförvaltaren och fastighetsskötaren också kan informera

Syftet med energideklaration är att effektivisera energianvändningen för att förbättra miljön och rädda klimatet. Du som byggnadsägare har en viktig uppgift att effektivisera husets energianvändning. Även hyresgästerna eller de som använder huset kan hjälpa till. Se därför till att andra personer som är involverade i husets drift och skötsel, till exempel förvaltare och fastighetsskötare, är beredda att informera och förklara för hyresgästerna och andra personer som använder huset om energideklarationen och dess syfte.

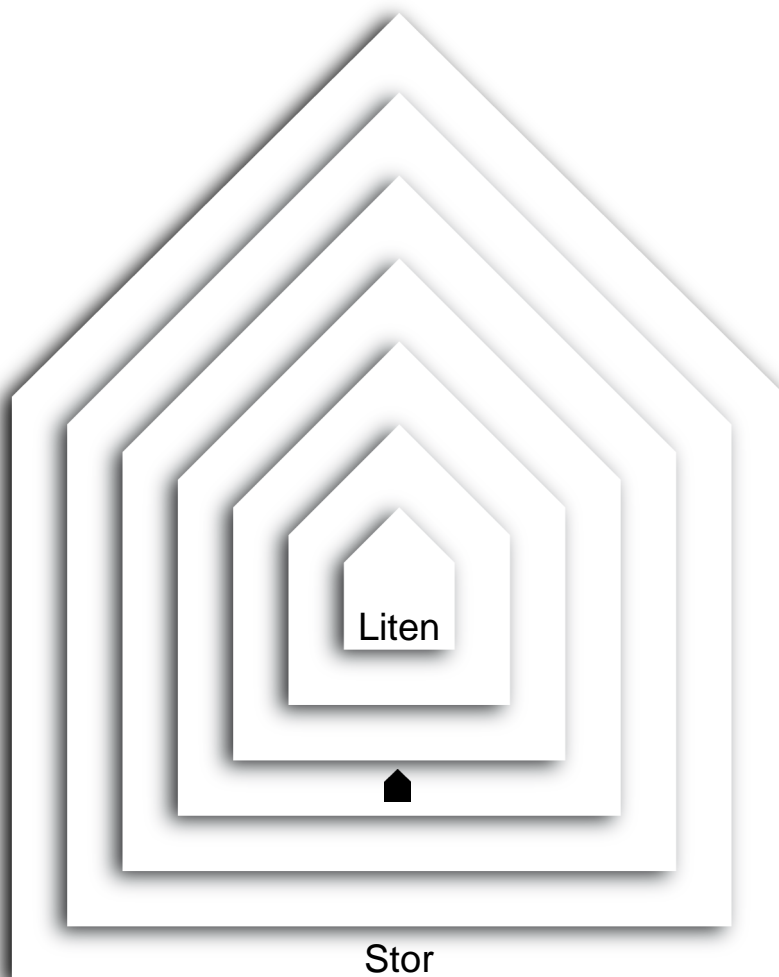
att åtgärderna görs på lämpligt sätt

Ju fler åtgärder du gör för att minska energianvändningen desto bättre energiprestanda får huset. Men, det är också viktigt att tänka på att åtgärderna du gör för att minska energianvändningen inte försämrar inomhusmiljön eller påverkar andra viktiga egenskaper hos huset. På Boverkets webbplats finns faktablad om olika åtgärder, som kan vara bra att visa projektörer och entreprenörer när du gör upphandlingar.

att deklarerera så ofta du vill

Energideklarationen gäller i tio år. Vill du, kan du göra en ny energideklaration när du gjort olika energieffektiviseringsåtgärder, har ny årsförbrukning eller när du gjort en ny obligatorisk funktionskontroll av ventilationen.

Husets energianvändning

Energideklaration för Bondegatan 50, Stockholm.

- Detta hus använder 191 kWh/m² och år, varav el 28 kWh/m².
Liknande hus 114–139 kWh/m² och år, nya hus 108 kWh/m².
Radonmätning är ej utförd. Ventilationskontrollen är ej godkänd.
Detaljinformation finns hos byggnadsägaren.
Se även: www.boverket.se/energideklaration
Energideklaration utförd 2010-05-28 av:
Per Sundin, ÅF-Infrastruktur AB
Åtgärdsförslag som förbättrar byggnadens energiprestanda har lämnats.